

ДЕЛ 2

Справување со контроверзии во училиштата преку образование за човекови права и граѓанство

2.1: Осумчасовна програма за обука за наставната заедница во Грција, Северна Македонија и Бугарија

Наставната програма за 8-часовната обука дадена подолу е заеднички развиена од образовните експерти од сите партнери на СЗСК и се одвива во 24 различни 8-часовни онлајн обуки со учество на службеници од основно и средно образование, директори на училишта и наставници во Грција, Северна Македонија и Бугарија (осум 8-часовни обуки по земја). Дизајнот и координацијата на 8-часовните онлајн сесии за обука беа засновани на методологијата и принципите на партиципативно и интерактивно образование опишани подетално во Дел 2.3 од овој Прирачник.

ТРЕНИНГ ДЕН 1 | Вкупно времетраење: 4 часа

Добредојде, вовед во проектот | 10 минути

Презентација на целокупната содржина на проектот (активности, цели) како и на 8-часовната програма за обука:

Тим билдинг активности | 20 минути

Активност 1: Три објекти (10 минути)

Од секој учесник се бара да ја исклучи камерата 2 минути и да се врати во групата со 3 предмети кои ќе ги користи за да се претстави себеси и своето секојдневие пред групата.

Активност 2: Принципи на нашата група (5 минути)

Од секој учесник се бара во групниот разговор на платформата да напише еден принцип што е важно да го почитуваат сите во групата за време на тренингот.

Активност 3: Сад на очекувања (10 минути)

Фасилитаторот го споделува за групата екранот со слика од чинија, тегла итн. Од учесниците се бара да пристапат до сликата, додавајќи кратки фрази со нивните очекувања од тренингот што ќе следи. Следејќи го фасилитаторот, секоја група учесници ги наведува своите очекувања по категорија (на пример, поврзани со личен развој, решавање на постоечко прашање во училишната заедница итн.) и ги претставува категориите на целата група. Оваа слика е зачувана од фасилитаторот и се користи како алатка за евалуација за целиот тренинг на вториот тренинг ден (описот е даден подолу во делот „Ден 2“).

Управување со контроверзии во училиштата | 195 минути

Активност 4, Дел 1: Значењето на контроверзните прашања во училиште (25 минути)

Пред да се даде каква било дефиниција за контроверзноста и нејзините аспекти од страна на фасилитаторите, од учесниците се бара да работат во групи од 3-4 лица по 10 минути и да дадат примери на контроверзни прашања за кои сакаат да изразат и разменат мислења и чувства. Еден претставник од секоја група е одговорен за собирање и презентирање на сите изјави на нејзината/неговата група.

Можно е некои од примерите презентирани од учесниците да не одговараат на дефиницијата за контроверзност дадена во овој Прирачник. Препорачливо е координаторите на работилницата да не го покренуваат ова прашање во оваа примарна фаза од работилницата и да им дозволат на членовите на групата да се прилагодат на дефиницијата од Прирачникот за време на презентацијата што следи.

Презентација за контроверзии и управување со контроверзии во училиштата (30 минути)

Во тој момент, фасилитаторите презентираат слајдови на групата. Презентацијата се одвива на интерактивен начин, се поттикнуваат прашања во секое време за да се зачува партиципативниот карактер.

Активност 4, Дел II: Значењето на контроверзните прашања во училиште (20 минути)

Во тој момент, контроверзните случаи претходно развиени од подгрупите се презентираат на пленарна сесија и групата со водство на фасилитаторите ги категоризира тие изјави според тоа дали ги смета за контроверзии или не, користејќи ја дефиницијата за терминот „контроверзии“ што е дадена на групата.

Активност 5: Позиции на наставниците за контроверзни прашања (50 минути)

Фасилитаторите споделуваат со учесниците различни коментари на ученици кои можат да се изразат во училиште, откривајќи ги постоечките контроверзии. Примери за такви коментари се земено од развојниот пакет на СЕ „Предавање на контроверзни прашања“, стр. 68 <https://rm.coe.int/1680a12735>.

Во согласност со тоа, фасилитаторите исто така споделуваат со учесниците листа на стилови на настава што може да се користат за справување со горенаведените контроверзии. Фасилитаторите споделуваат само листа на наставни пристапи, без да даваат дополнителни информации.

Учесниците работат во групи од 3-4 лица. Од нив се бара да изберат два коментари што е најверојатно да ги изнесат учениците во нивните училишта, како и да изберат еден стил на настава за да се справат со контроверзиите што овие коментари ги одразуваат. Исто така, од нив се бара да ги забележат силните и слабите точки на методот што го избрале. Даденото време е 25 минути.

Контроверзни коментари изразени од ученици кои можат да ги мотивираат наставниците да се занимаваат со контроверзни прашања.

- ▶ “Мразам странци - ги има премногу и ни ја земаат работата”
- ▶ “Секогаш ги фаворизирате девојките во класот, нели?”
- ▶ “Што е толку лошо во тоа да се биде расист? Татко ми вели дека и тој е.”
- ▶ “Нема потреба да ги прашувате дебелиите деца за здрава исхрана.”
- ▶ “Што велите за промена да имаме националист говорник да разговара со нашиот клас?”
- ▶ “Дали си геј? Мора да си, секогаш зборуваш за нив.”
- ▶ “Во ред е да се биде сексист - само погледнете што има во медиумите и на интернет.”
- ▶ “Директорот зборува за демократија во ова училиште, но поголемиот дел од времето го поминува глумејќи тиранин, а вие наставниците не правите ништо во врска со тоа.”⁹

Кој пристап би го избрале како наставници? Ве молиме, исто така, размислете за потенцијалните предности и слабости.

- ▶ Секогаш изнесете ги сопствените ставови.
- ▶ Прифатете ја улогата на неутрален претседавач - никогаш не дозволувајте некој да ги дознае вашите ставови.
- ▶ Погрижете се на учениците да им се презентира широк спектар на различни гледишта за секое прашање.
- ▶ Предизвикајте ги ставовите на учениците со аргументирање спротивно од она во што веруваат учениците

⁹ Управување со контроверзии, стр. 68

- ▶ Обидете се да поддржите одредени ученици или групи ученици со тоа што ќе расправате во нивно име.
- ▶ Секогаш промовирајте го „официјалниот“ став за некое прашање – она што очекуваат властите да кажете.

Пауза | 15 минути

Активност 6: Позиции на наставниците за контроверзни прашања (продолжение)

Потоа, подгрупите презентираат на пленарна сесија и дискутираат за критериумите по кои се избрани коментарите на учениците и стиловите на настава, согледувајќи сличности и разлики во однос на логиката следена во секоја група. На крајот од вежбата, фасилитаторите ги презентираат силните и слабите точки на секој наставен метод, како што е дадено во пакетот „Предавање на контроверзни прашања“, страници 52-54. Фасилитаторите им ги презентираат на учесниците другите методи со кои училиштата можат да одлучат да работат за да се справат со контроверзните прашања, правејќи вовед во алатката на СЕ „Управување со контроверзии – Развој на стратегија за справување со контроверзии и предавање на контроверзни прашања во училиштата“. Вкупното предложено време е 20 минути.

Активност 7, Дел I: Развој на студија на случај (40 минути)

Фасилитаторите презентираат два контроверзни случаи кои се вообичаени во училиштата во Грција, Северна Македонија и Бугарија и еден што се смета за премногу „прогресивен“ за наставната заедница на земјите партнери. Првиот случај беше развиен од образовните експерти на партнерите, додека останатите двајца беа избрани од алатката „Управување со контроверзии“ на СЕ (страници 30 и 42) за време на состанокот на образовните експерти на СЗСК. Фасилитаторите ги прикажуваат само случаите, без предложените решенија и избегнуваат да понудат какви било насоки за групата наставници во таа фаза.

Учесниците работат во групи од 3-4 луѓе, при што секоја развива слични студии на случај што се случиле во нивните училишта. Групите ги развиваат само „проблематичните ситуации“, без да предлагаат решенија во таа фаза. Даденото време е 20 минути.

Случаите се презентираат на пленарна сесија и групата дискутира околу 10 минути.

Фасилитаторите и објаснуваат на групата дека активноста ќе продолжи следниот ден.

Индикативни студии на случаи кои се претставени на групата. Последните два случаи се цитирани во алатката „Управување со контроверзии“ на СЕ, страници 30 и 42.

- ▶ Во рурална средина, во лицеј (училиште со ученици на возраст од 15-18 години), некои ученици одлучуваат да одат на матура во парови во придружба на врсници од ист пол. Тие исто така бараат да вежбаат и танцуваат валцер (што е главниот настан на матурата) во парови од ист пол. Некои ученици и наставници се противат на оваа одлука, користејќи анти - ЛГБТКИ + реторика. Група ученици го покренуваат прашањето до директорот на училиштето.
- ▶ Во урбан град има мешано средно училиште со културолошки богат прием на ученици на возраст од 11 до 16 години, кои претставуваат над 40 националности, вклучител-но и значителен број деца од сомалиско потекло. Тринаесет мажи од сомалиската

заедница беа осудени за кривични дела експлоатација на деца со бели девојчиња, по полициска истрага. Директорот беше информиран за развојот на настаните непосредно пред објавување на веста во локалните и националните медиуми.¹⁰

► Академијата Ларк Рајз е основно училиште со ученици на возраст од 3 до 9 години. Преку систем на фокус групи, училиштето откри дека учениците се незадоволни од начинот на работа на училишниот совет. Тие сметаа дека не ги претставува вистински сите ученици. Одговорноста паѓаше на само неколку ученици, додека повеќе сакаа да бидат вклучени. Исто така, имаше критики дека само добро воспитаните ученици можат да учествуваат.¹¹

Евалуација | 10 минути

Учесниците накратко ги споделуваат со групата своите коментари, чувства итн. од образовниот процес во кој беа вклучени на тој тренинг ден 1.

Опис на „Домашна задача“ | 5 минути

Како „домашна задача“, фасилитаторите ги мотивираат учесниците да „забележат“ контроверзии што ги гледаат или слушаат во вестите, на работа, во дискусиите на кои наидуваат на ТВ или други медиуми и во нивниот секојдневен живот, и да ги презентираат на следниот ден од тренингот.

ТРЕНИНГ ДЕН 2 | Вкупно времетраење: 4 часа

Активност за добредојде | 5 минути

Секој учесник ги споделува со групата чувствата / идеите непосредно пред да започне тренинг денот на СЗСК.

Презентација на „домашната задача“ од претходниот ден | 10 минути

Учесниците ги споделуваат различните контроверзии што ги забележале претходниот ден, претставени преку медиумите, работата и кое било друго социјално опкружување во кое се наоѓаат.

Активност 7, Дел II | 60 минути

Подгрупите кои претходниот ден работеа заедно на развивање на студиите на случај, сега ги разменуваат случаите на начин наведен од фасилитаторот. Тие работат на овие студии на случај, размислувајќи и смислувајќи идеи кои би можеле да придонесат за справување со контроверзните прашања што ги изразува секоја студија на случај.

Подгрупите исто така се охрабруваат да ги информираат своите колеги за сродни добри практики што нивните училишта успешно ги спроведуваат или ги спровеле. Предложено време: 30 минути
Потоа, подгрупите презентираат и дискутираат на пленарна сесија. Време: 25 минути

¹⁰ Управување со контроверзии, стр. 42

¹¹ Управување со контроверзии, стр. 30.

Презентација на стратегијата на СЗСК за справување со контроверзии преку неформално образование за човекови права | 20 минути

Фасилитаторите презентираат образовна програма што треба да се спроведе со учество на учениците за зајакнување на членовите на училиштето ефективно да се справуваат со конфликтите и контроверзните прашања што можат да се појават во училиштата. Програмата се состои од различни активности кои се однесуваат на учениците од основното и средното образование. Нејзините активности се поделени во три различни под-секции:

1. Тим билдинг - Емоции - Соработка
2. Мирен соживот и комуникација – Мирно решавање на конфликти
3. Социјална мобилизација

Пауза | 15 минути

Активност 8: Активности за мирна комуникација, „Мојот и нашиот цвет“ | 30 минути

Од секој учесник се бара да одвои 5 минути и да размисли за своите вредности, забележувајќи ги до цветот што сам го нацртал. По ова и во подгрупи од по 3-4 учесници, од нив се бара да ги разменат своите одговори и на тој начин да создадат заеднички цвет со атрибути и вредности за кои откриле дека ги делат. Подгрупите ги презентираат своите цреќиња на пленарна сесија и се отвора дискусијата за тоа како групниот идентитет може / може да се развие во разнолико училиште, засновано на вредности и односи што ги поврзуваат членовите на училишната заедница под капата на човековите права и демократијата.

Активност 9: Активност за мирно разрешување конфликти „Можеме ли сите да победиме?“ | 40 минути

Ова е воведна активност за врсничка медијација која може да им се предложи на наставниците-учесници како пристап заснован на човекови права за мирно решавање конфликти и управување во училиштето. Сепак, активноста може да се одвива независно како начин да се сфати дека во повеќето случаи од секојдневниот живот перспективата на гледање на конфликтната ситуација како ситуација „победи-изгуби“ е доминантна. Оваа активност е шанса да се сфати дека постојат други перспективи и да се разговара за начини за едукација на членовите на училиштето кон алтернативна мирна опција за справување со спор или несогласување.

Учесниците работат во парови од двајца. Кога сите парови стојат еден спроти друг, фасилитаторите им ја даваат следната инструкција:

“Секој од вас има 3 минути да го доведе својот пар на своја страна. Доколку успеете да го направите тоа, наградата е 100 евра.”

Оваа инструкција е иста за сите учесници. Секој пар има 3 минути за преговарање, а потоа групата се враќа на пленарната сесија.

Со водство на фасилитаторите, секој пар презентира што се случувало во нивните соби и дали паровите дошле до некакви решенија. За време на дискусијата на пленарната сесија учесниците можат да разговараат за тоа како се чувствувале, дали нивните реакции би биле слични кога би морале да побараат нешто во реалниот живот, дали атрибутите на нивните личности се истакнале во начинот на кој ја презеле наградата за време на играта, кои решенија носат позитивни резултати при конфликт, слаби и силни елементи на секој начин за справување со конфликти итн.

Во повеќето случаи, резултатите може да бидат следниве:

- ▶ Никој не победува, бидејќи паровите не постигнаа заедничко решение. (Јас губам, ти губиш)
- ▶ Еден победува и ја зема наградата. (Јас победувам, ти губиш)
- ▶ Паровите се согласуваат еден да победи „на хартија“, но се согласуваат да ја поделат наградата потоа. (50-50)

Идеалното решение, сепак, за кое ретко се размислува е размена на соби (размена на места, размена на позиции). Во тој случај победуваат двата дела, по една награда за секој!

Упатството на активноста се толкува од мнозинството учесници дека треба да има само еден победник, иако тоа не го објавува фасилитаторот што ја чита инструкцијата.

Активност 10: Активност за демократско донесување одлуки „Симулациска активност за колективно донесување одлуки“ | 50 минути

Учесниците се запознаваат со колективен процес на демократско донесување одлуки преку согласност. Фасилитаторот го координира процесот, информирајќи ја групата како да продолжи.

Учесниците се информирани дека треба колективно да одлучат за тоа кое од следниве прашања е најважно и треба да се реши директно за време на состанокот на наставниците.

1. Учениците бараат да имаат посебни оброци во училишната менза за нивните врсници кои имаат посебни потреби за исхрана врз основа на нивната религија или начин на живот.

2. Учениците бараат да водат кампања за човекови права, додека директорот и наставниците на училиштето веќе најавија кампања за историјата и традицијата.

3. Учениците одбиваат да се приклучат на пробите за парада и не учествуваат во училишната парада. Процесот подолу ги следи главните принципи на согласно донесување одлуки врз основа на социократијата и може да ја олесни секоја група од ограничен број членови. Може да им се предложи на наставниците како партиципативен и инклузивен модел на донесување одлуки во училиште.

Основни чекори:

ФАЗА 1

▶ За секој проблем има по еден претставник кој го презентира пред групата.

▶ Се поставуваат прашања со цел да се осигура дека сите учесници го разбрале проблемот на ист начин.

ФАЗА 2

▶ Круг на ставови

▶ Прашања

▶ Втор круг на ставови

ФАЗА 3

▶ Фасилитаторот ги обработува повратните информации со цел да развие нов предлог, врз основа на ставовите што ги искажаа учесниците. Тој/таа ѝ го објаснува на групата начинот на кој се синтетизирани овие ставови во нов предлог обидувајќи се да го направи прифатлив за сите членови на групата.

▶ Потребна е согласност од групата.

Евалуација на тренингот | 10 минути

Активност за евалуација: Сад на очекувања

Учесниците ги споделуваат своите коментари за евалуација интерактивно со запишување на нивните белешки на сликата од садот на очекувања создадена на првиот ден од тренингот. Она што можат да го изразат таму е дали нивните очекувања се исполнети или не, дали е додадено или реализирано повеќе и какви било други коментари што сакаат.

Доколку времето дозволува, своите впечатоци и чувства тие можат да ги споделат и на пленарната сесија.